

Rozvíjení těla poznání

Esoterní hodina, Berlín, 12. června 1911

Drahé sestry a bratři! Musíme si uvědomit, že existuje velký rozdíl mezi vnějším, exoterním věděním a věděním, jež nám zprostředkovává theosofie. Necháme-li na sebe působit vnější nahlížení [na věci, na svět], utvářejí se v nás představy a pojmy; věc, to, nač pohlížíme, tím poznáváme, něco se o ní dozvídáme. Je tomu u theosofického vědění stejně? I tady, jestliže se nám vypráví o čtyřech [bytostných] člancích člověka nebo o planetárních stavech Země, nebo o kronice Akáša, si utváříme pojmy a představy o těchto věcech, je zde však ještě něco jiného. Zatímco exoterní vědění nás neobohacuje, nezanechává v nás nic, co by překročilo práh smrti, je tomu u všeho esoterního vědění jinak. Vplývá do nás, do našeho astrálního těla a vytváří zde jisté nové články; do astrálního těla se vetkávají nová vlákna, která pak zůstávají spojena s naší bytostností.

Víme, že astrální tělo obklopuje člověka v podobě vejce. Jelikož v něm působí Já, vyzařuje:

Do astrálního těla se vetkávají nová vlákna, nové poznatky, takže ho můžeme nazvat „tělem poznání“*. Toto tělo bude stále houst-

* V něm. orig. *Erkenntnisleib*. (Pozn. překl.)

nout a sílit, až se konečně stane duchovním svébytím². Jenom díky tomu, že ho budeme rozvíjet, je také možný další planetární vývoj. Toto tělo poznání bude na Jupiteru už tak husté jako naše astrální tělo, na Venuši jako naše éterné tělo a konečně na Vulkánu se stane stejně fyzickým jako zhruba naše krev.

Jak se toto theosofické vědění může stát natolik plodným, aby se v astrálním těle rozvíjelo tělo poznání? Objasněme si to na jednom konkrétním příkladu.

Jsme obklopeni fyzickým, hmotným vzduchem. Tento vzduch dýcháme. Díky tomu žijeme. V Bibli je to charakterizováno slovy: „Bůh vdechl člověku v chřípí dech života. Tak se stal člověk živým tvorem.“⁵¹ Avšak to, co vydechujeme, kysličník uhličitý, nemůže zachovávat život, je to vzduch smrti. Tím, že jsme vystoupili z lůna bohů, nastala smrt. Člověk pojedl ze stromu poznání, to znamená, že s Luciferovou pomocí si vydobyl svou samostatnost, svou svobodu. Proto byl vyhnán z ráje, to znamená, že už není vzdušným člověkem, jako v lemurské době, nýbrž stal se člověkem vodním a potom zemským. Dokud žije na Zemi, bude mít nad ním Lucifer moc. Tragikou této bytosti však je, že její moc nesahá za hranice Země. Všechny bolesti, všechno utrpení vzniká působením Lucifera a souvisí s touto tragikou.

Na Jupiteru už také nebude existovat žádné exoterní vědění. Kdyby byl člověk zůstal v ráji, byl by pojedl také ze stromu života. Luciferovým působením mu byl strom života odepřen - a tím i možnost poklesnout mnohem hlouběji, než to učinil poté, co požil [ovoce] ze stromu poznání. Nyní bude ovšem strom života proměněn ve znamení, které sice znamená zprvu smrt, avšak skrývá v sobě o to vyšší život, kterého člověk může dosáhnout, když si osvojí kříž s rudými růžemi.

² V něm. orig. *Geistselbst*, jde o název vyššího bytostného článku člověka; Z. Váňou překládáno jako *duchovní já* (*Theosofie*, 1992, s. 32nn), J. Dostálem jako *duchovní svébytí* (*Theosofie*, 2010, s. 43nn). (Pozn. překl.)

Země je obklopena vzdušným obalem, který člověk vdechuje, v tomto vzduchu se ovšem nachází také spirituální substance, jež chce vplývat do člověka. Na nás záleží, zda tuto spirituální substanci opět vydechneme jako vzduch smrti, nebo zda ji spojíme se svým theosofickým věděním a plod vetkáme do svého astrálního těla. To ale není důležité jen pro nás samé, nýbrž pro celý kosmos. Vdechujeme-li tuto spirituální substanci, aniž bychom ji v sobě oplodňovali, pak kosmu něco bereme, nic mu však za to nedáváme a bráníme tím evoluci. Na nás záleží, zda po stavu Země bude moci následovat stav Jupiteru, [což bude možné tehdy,] když budeme rozmnožovat tyto spirituální síly v okruhu Země.

Podíváme-li se na Saturn, víme, že tehdy ve svém prvním zárodku vzniklo naše fyzické tělo. Povstalo z myšlenek bohů a tyto myšlenky se zhutnily v to, čím dnes jsme. Již na Saturnu se ovšem počítalo s tím, že člověk bude v práci bohů pokračovat; to děláme, když do sebe necháváme vplývat spirituální substanci našeho okolí, abychom z ní budovali své tělo poznání.

Poskytnout člověku tuto příležitost bylo účelem mystéria na Golgotě. Co to ale je, co do sebe přijímáme s touto spirituální substancí? Je to samotný Kristus. Před mystériem na Golgotě tomu tak nebylo. Tehdy lidé mohli říkat: *Ex Deo nascimur*. Tehdejší adepti zasvěcení byli připravováni tak, aby se vrátili k tomu, co se tradovalo o dávných bozích. Víme však, že s mystériem na Golgotě se proměnila airpa naší Země, protože Kristus se stal duchem Země. Svou substancí se vylil do aury Země a je v ní od té doby přítomen. A nyní zase nastal okamžik, kdy se tato vylitá substance Krista zhutnila [natolik], že může být lidmi přijímána. *In Christo morimur* tedy neznamená nic jiného, než ponořit se do této spirituální substance a zcela s ní přijmout Krista, tak abychom mohli říci: „Ne já, ale Kristus ve mně.“

Na jedno však nesmíme zapomínat: Kde je mnoho světla, tam je i mnoho stínu. S tím množstvím vědomostí, jež byly dány naší době, se ukrade i množství omylů, a je naší svátou

povinností, abychom si všechno, co slyšíme, ověřili svým zdravým lidským rozumem. To je něco, co se ve veškeré rosikruciánské esoterice vždy zdůrazňovalo. Ovšem vůči těm, kdo se tu mýlí, máme být tolerantní, máme si vždy říkat: Máme-li skutečně pravdu, obstojí skrze sebe samou. Je-li to však omyl, vydobudu si svým vroucím úsilím o pravdu jistotu pro příští inkarnaci, že pravdu najdu.

V duchu spočíval zárodek mého těla ...

Rudolf Steiner

GA 266/II